

Ловиш Сад

Број 5

Главни и одговорни уредник
ДУШАН ЧАМПРАГ

26 јануар 1936

За власника и издавача одговара
ДУШАН ЧАМПРАГ

Година XIII.

Тринаеста година

Пре тринаест година осетио сам потребу да покренем недељни лист „Нови Сад“, који ће увек стојати у служби, истине, правде и правичности.

Мој лист је — најстарији новосадски српски лист — кроз ово заиста дуго време био на своме месту, јер није никада био у служби ни једне партије, ни једне котирије, већ је увек био у служби Краља, Отаџбине и Народа.

Тај правац, био је животни еликсир мога листа, око кога су се и у најтежим тренутцима окупљали људи и као бесплатни сарадници радили несебично за добро државе и народа.

Тај правац мога листа, могао је да нађе просперитет и у временима тешког политичког искушења, а само зато, што је одржао ону прву и праву линију органа: који се ставио у службу Краља и Отаџбине.

Улазећи у тринаесту годину са излажењем свога листа, који је постигао рекорд у Војводини; као скроман национални радник, желим и у будуће да послужим нашој националној ствари, као што сам и досада служио и послужио. Имам у првом реду да се срдачно захвалим: мојим добрим и пожртвованим претплатницима, који су ми били од оснутка па до данашњег дана извор и снага моћи за битисање мога „Новог Сада“.

Тако исто морам се захвалити мојим добрим пријатељима и сарадницима, који су годинама бесплатно сарађивали, знајући да сам човек сиром, али богат националним идеалима и не тражише апсолутно никакве материјалне жртве од мене.

Они беху и биће стубови мога „Новог Сада“, кога ћу и у будуће ставити у службу Краља, Отаџбине и Народа.

Мој рад са пуно права и у будуће очекује потпору добрих мојих претплатника и одличних сарадника, који су ме помагали, да у срцу Војводине и то оне српске Војводине не угасне српска јавна реч, да у Милетићевој Војводини тиња и не гасне искра нашега писма и наше правде српске речи.

Кроз пуних 12 година, мој лист није уживао ниодкога субвенцију, па се ипак одржао. Али како? То ја најбоље осећам.

На основу тога, и тих чињеница, очекујући потпору за будућност својих добрих претплатника и узорних сарадника, верујем да ћу бити у стању још дуго и много година да уређујем и издајем мој лист „Нови Сад“, који ће и у будуће бити у служби Краљу, Отаџбини и Нароу.

Душан Чампраг.

Наставак рада Народне скупштине

Скупштина је 22 о. м. наставила свој рад. Према изјавама председника Краљевске владе г. Стојадиновића и председника Народне скупштине г. Ђирића имаће наше законодавно тело препуне руке посла све до доношења најхитнијих и најпотребнијих закона.

МИЛАН СТОЈАДИНОВИЋ
председник Министарског савета

Претрес поднетих законских предлога завршио се пре десет дана у појединим скупштинским одборима, те ће још током јануара месеца пленум Народне скупштине извршити дискусију о предлогу трговинског закона, затим о закону задружном, о закону раздужења земљорадника и коначно о предлогу буџета. Сви ови закони који треба да се донесу, од велике су важности за савирање и побољшање нашег привредног живота, па су стога и стављени на претрес још овог месеца.

Но свакако је од највеће важности предлог новог буџета. Већ и сама дискусија о предлогу буџета како у финансиском одбору тако и пленуму Народне скупштине биће несумњиво врло занимљива, јер ће се с једне стране дати прилика и могућност народним посланицима да изнесе своје опаске и захтеве, а с друге стране ће и Краљевска влада током ове дискусије морати да излаже и образлаже правце своје политике. Буџетска дебата ће дакле свакако бити проткана моментима од којих ће зависити и даљи ток развоја наше парламентарне ситуације и нашег унутарњег политичког и државног живота.

Буџетске дискусије су увек врло важне у парламентарном и политичком животу. У буџетској дискусији претресају се не само питања владине финансијске политике него уопште сва питања у вези са политиком, програмом и делатношћу владе. Нису ретки случајеви да се

баш поводом буџетске дебате врше и огледања и мерења партиских снага па чак и политичка скретања.

Од буџетске дебате у нашој Народној скупштини очекујемо даље нормализовање нашег политичког живота. Партиско-политичко преварање још увек

СТЕВАН ЂИРИЋ
председник Народне скупштине

је у току, услед чега теже иде и стабилизовање парламентарне ситуације. Владина већина у Народној скупштини ипак је толико бројна снажна да ће се буџетска дебата моћи одржати и завршити успешно, како би држава на време добила буџет.

По завршеној буџетској дебати треба, према обећању мериодавних кругова, да се настави законодавни рад у Народној скупштини и то рад на доношењу политичких закона, без којих се не може ни замислити нормализовање политичких прилика и стабилизовање партиско-политичког живота. До сада су на зборовима у више махова чланови Краљевске владе дали многе изјаве у вези са главним принципима на којима се желе израдити нови политички закони. Израда ових закона никако се међутим неће извршити на брзу руку, него ће се баш напротив посветити пуна пажња овоме послу и уз најсавесније консултовање израдити законски предлози.

Општа је жеља да се наш политички живот и наш парламентаризам изграде на основу принципа праве демократије. Ми треба да узмемо примере и да се поучимо од других, те да новим политичким законима ударимо темеље на којима ћемо моћи према нашим приликама и нашим потребама да наставимо дело изградње нашег унутарњег политичког и државног живота. Хоћемо и тражити што више политичких слобода, али уједно желимо и захтевамо да се наметне и што више одговорности овима, који

Ослобођени и уједињени

Када је букнуо пре 132 године Карађорђевог устанак, јединствен догађај у историји света по својим последицама, данашња Југославија сва се налазила у турском ропству осим Војводине, Хрватске, Словеније, Далмације, Словеначке и једног дела Црне Горе. После тога, још више од стотину година трајала је завршна борба са турским завојевачима, док ови нису 1912 године дефинитивно отерани са наше територије и српски народ дефинитивно ослобођен турског ропства. Борбама војводе Карађорђа, кнеза Милоша, кнеза Михајла, ратовима краља Милана и краља Петра, кнеза Данила и краља Николе српски народ у Србији и у Црној Гори фактично је ослободио дефинитивно испод турског ропства Србију и Стару Србију, Црну Гору, Новопазарски Сандак и Босну и Херцеговину. За ослобођење ових крајева од Турака борили су се и ратовали су Срби сви и свуда. Ова територија Југославије фактично је ослобођена испуњеном борбом српског народа и та територија је чиста и неоспорно домена српског народа у Југославији. Ту је срж српског народа. То је Велика Србија.

Када је букнуо Карађорђевог устанак, граница Аустрије и у Војводини и у Хрватској и у Славонији и свуда, где је био лак контакт са Турцима, била је милитаризована и сталну стражу чували су ту граничари Срби и Хрвати а за рачун пакосне и завидљиве Аустрије.

Та пакосна и завидљива Аустрија није добрим оком гледала ослободилачку борбу српског народа испод турског јарма и не само да српском народу није помогла, већ га је после невесинског устанка Петра Мркоњића и два крвава рата с Турцима још лишила и ратног плену отевши му на превари Босну и Херцеговину, па најпосле и анектовавши ове чисто српске крајеве.

преузимају на себе улоге и функције у јавном и у политичком животу.

Садање генерације које узимају учешћа у политичком и државном животу морају бити свесне тога, да на њих пада сва одговорност пред историјом за дело унутарње изградње наше државе. Даљи развитак наше државе и даљи напредак нашег народа зависи от тога, какве ћемо темеље ударити нашој државној организацији и државном животу. Дужност је стога наших политичара да добро размисле и да пазе шта чине

М.

Граммива политика Аустрије према српском народу бачила је исту у авантуру светског рата. Када је Аустрија овај рат изгубила, кохезија између њених делова је нестала, па су и Југословенске покрајине Војводина, Хрватска, Славонија, Далмација и Словеначка дошле у положај, да слободно решавају о својој судбини. Политичка констелација после светског рата донела је могућност ослобођења и овим од Аустријанаца и Мађара поробљеним југословенским покрајинама, а њих нико није ослободио.

Када је пропала Аустро-угарска, требало је косовску епопеју српског народа друкчије завршити, него што је завршена, па тек онда приступити разговорима са оним југословенским покрајинама, које су распадом Аустро-угарске постале слободне и које су требале некуда да се одреде.

Године 1908 Аустро-угарска је насилно и бесправно анективала српске покрајине Босну и Херцеговину а европске државе приморале су Србију и Црну Гору, да изјаве, да њих овај акт не интересује. Али на Церу и Колубари ова изјава је пала и Босна и Херцеговина отете од српске Аустрије која их је само нудила, да издаду савезнике.

Године 1918 после слома Аустро-угарске прво је требало свечано прогласити ништавиним акт анексије Босне и Херцеговине на основу славних победа на Церу и на Колубари и прогласити васкрс Велике Србије на целој овој од Турака борбом од 108 година ослобођеној територији Србије, Црне Горе, Старе Србије, Новопазарског Санџака и Босне и Херцеговине и прогласити ту територију толико натопљену само српском крвљу неоспорном и чистом доменом српског народа, јер ово је класична домаја српског народа, овде је кичма и срж његова и ту нико ништа нема да тражи. Ово је та наша Велика Србија, за којом смо сви жудили.

Ово није учињено и као последица тога настају разна питања и тамо, где им апсолутно нема места. Прозанчни Пашић није се разумео, у томе, како је требало завршити косовску епопеју и то нам се данас свети.

Војводина је 25 новембра 1918 године изрекла своје прикључење Великој Србији, таквој какву смо је горе описали, а када је дошао 1 децембар, она је стала изненађена и пометена, јер није видела васкрсла Србију, ону Србију, коју је она очекивала и за коју је и она крв лила и којој се она једино прикључила.

Војводина је имала столетима и свој кров над главом и своју колибу и она је ушла у храм и у велики дом целог српског народа одано и искрено али да сачува за сва времена и свој кров и своју колибу. Исто су тако имале свој кров над главом и своју колибу и Хрвати и Словенци и то не од јуче већ кроз много векова па и они су ушли у храм и дом српског народа одано и искрено, али без намере, да поруше свој многостолетни кров над главом

и своју многостолетну топлу колибу. Централисте су општу пометњу и неочекивану збуњеност нас изван српске класичне домаје искористили и покушали порушити па и порушили старинске колибе и Војвођана и Хрвата и Словенца. Ни Војвођани, ни Хрвати, ни Словенци нису развили довољан отпор, те су и они криви, што им је старински кров над главом без поштедног порушења, те они данас стално лутају као и други бескућници.

С једне стране, што они, који су имали у рукама судбину балканских Срба, нису правилно завршили косовску Епопеју створивши пре свега Велику Србију, а с друге стране опет што су централисте много зла починили, појављују се неразумне реакције код људи, који или не знају или неће да знају историју српског народа. Ти мисле, да су они позвани, да српски народ, који је јединствено водио 108 година очајничку

борбу за ослобођење испод турског ропства и на крају крајева победо Турке, и створио Велику Србију, деле на четир дела а од једног дела још и себи да одсеку парче. Данашње вође опозиције сањају о седам држава у југословенској федерацији. Хрвати могу нешто тражити, што се односи на Хрватску, Славонију и Далмацију, Словенци што се односи на Словенију, а Војвођани, што се односи на Војводину, а о српским класичним покрајинама на Балкану и Великој Србији, о чијој се слободи 108 година водила исполнска борба, немају ни Хрвати, ни Словенци, ни Војвођани ништа да решавају нити шта да предлажу. У великом и славном српском дому у који смо ушли скрушено и са пијететом, хоћемо ипак и ми да задржимо своју скромну колебу, јер нам наша народна част не дозвољава, да будемо бескућници у своме дому.

Ing. Миливој Матућ.

ЗИМСКА ПОМОЋ У НОВОМ САДУ.

Иако је наша јавност вршила велику пропаганду за зимску помоћ у Новом Саду, ипак та помоћ је врло мизерна.

У данашњем броју нашега листа „Нови Сад“ ми пуштамо нека саме цифре говоре и извештај Црвеног Крста, који од речи до гласи:

За ову велику акцију до сада је прикупљено веома мало прилога, изузев богатог дара Електричне централе

При дочеку нове грађанске године скупљено је у:

Хотел Слобода	Дин.	491—
Трговачком Лојду	"	240—
Ресторану Хабаг	"	250—
Белој лађи	"	222—
Српском Краљу, Асторији и Елити	"	211.25
Укупно		Дин. 1415—

При дочеку православне Нове године прикупљено је у:

Локална у Железничкој улици	Дин.	70.25
Ресторану Хабаг	"	62.75
Локална на Тргу Книгиње Зорке, Пашићевој и Дунавској ул. и ресторацији Линде	"	148—
Хотелу Слобода и Краљица Марија	"	630—
Трговачком Лојду	"	540.50
Белој лађи	"	24—
Укупно		Дин. 1475.50

Даље Народни одбор Црвеног крста за зимску помоћ примио је још ове прилоге:

Новосадско Електрично д. д.	Дин.	25.000
Гђа Дора Дуњерска, председница Бановинског одбора Црвеног крста	1000 кг. брашна	
Уд. Вукосава Мвић	Дин.	30—
Коста и Мила Миросављевић	"	1000—
Српска банка д. д., филијала Н. Сад	"	500—
Ученице Женске занатске стручне школе	"	100—
Коста Јовановић, директор Српске банке	"	50—
Ђура Давидовац	"	20—
Др. Габриела Меневишиана, пароха јерменске цркве	"	200—

Свега до данас скупљено је Дин. 29.790.50 и 1000 кг. брашна. Колику велику важност полажу културни народи за зимску помоћ, најбоље сведочи и та чињеница: да су у Немачкој не само чланови владе, већ и сам Хитлер прикупљао ту помоћ, да се помогне беднима у најдрљим данима.

Стога ми са наше стране и овога пута, апелујемо из све наше имућније грађане, као и на хумана друштва и удружења да поведу што ширу акцију, која би дала бар задовољавајуће резултате.

ПЕТИ РЕДОВАН КОНГРЕС Југословенске Националне организације „Карађорђе“

У недељу 19 јануара у свечаној сали „Хабага“ југословенска национална организација „Карађорђе“ одржала је свој пети редован конгрес. У присуству делегата из целе наше државе као и огромног броја чланова из Н. Сада председник организације г. Дејан Лучић бановински саветник бурно поздрављен, отворио је око 4 часа по подне конгрес

поздрављајући присутне. После тога је оркестарски подмладак Другог месног одбора из Салајке и Видовд. Насеља отсвирао најпре словенску химну „Хеј Словени“ а затим државну химну. Упућени су поздравни телеграми Њ. В. Краљу Петру II, Њ. В. Кнезу Намеснику Павлу и министру војске и морнарице генералу г. Петру Живковићу, куму заставе ове

организације. Читање телеграма присутни су саслушали стојећи уз бурне и одушевљене поклике Њ. В. Краљу, Краљевском Дому и југословенској војсци.

У име месних одбора из Босне конгрес је поздравио г. Јово Прњатовић из Брчког, који је у своме говору подвукао да се по одборима у Босни уписује огроман број чланова муслимана. У име одбора из Шумадије конгрес су поздравили г.г. Велковић и Константиновић председници одбора у срезу велико орашком. Г. Ненад Дивљан председник одбора у Старој Кањижи, у име одбора са севера наше отаџбине поздравио је конгрес указујући на тежак положај нашег националног живља на северу. Затим су поздравили конгрес делегати из Сомбора, Ср. Карловаца, Лозовика, Књева, Пашићева, Старих Шова, Новог Сада и т. д. Сви говорници у својим патриотским говорима подвукли су непоколебиву верност и оданост династији Карађорђевића на челу са Њ. В. Краљем Петром II.

После поздравних говора г. Ст. Павловић секретар Централне Управе поднео је испрпан извештај о раду организације. Из извештаја се види да је организација успела да око себе окупља огроман број исправних националиста који служе на добро Краљу и Отаџбини. Постоје 34 месна одбора са преко 12.000 активних чланова. Пошто је рад подељен на отсеке то су начелници појединих отсека дали извештај о раду својих отсека. Г. Ђура Игњатовић начелник националне пропаганде поднео је свој извештај из кога се између осталог види да је организација успела да приликом прошлогдишњег похода на Оплепац одведе око 1500 својих чланова од којих је само из Н. Сада било преко 500. Начелник културно просветног отсека г. Ива Гавриловић у своме извештају споменуо је успешан рад просветних секција на јачању културе у народу. Особито су успешно, каже се у извештају, деловале поворишне секције које су приказивањем националних комада успеле да код народа пробуде интерес за наше националне комаде. Г. Љубиша Ракоњац начелник социјално привредног отсека дао је свој опширан извештај из кога се види да је рад овога отсека био врло успешан нарочито на збрињавању незапослених чланова. Као један од лепих и важних успеха, помиње се успешна борба у погледу снижења цене електричне струји у Н. Саду, јер, успело се, да Електрично Друштво Д. Д. снизи цену електричне струји за 21%. Г.г. Вешовић и Дотлић такође су поднели извештаје о раду својих отсека. Г. Богољуб Савић инспектор Дирекције Пошта у Н. Саду поднео је испрпан извештај о стању благостање.

Пошто су акламацијом примљени извештаји Централне Управе прешло се на избор 45 члана Централне Управе и 5 члана за Контролни Одбор. За председника организације поново је изабран г. Дејан Лу-

чић бановински саветник коме је конгрес приредно бурне овадије. Затим је донешена резолуција која гласи:

1) Конгрес стоји на становишту да Ј. Н. О. „Карађорђе“ у своме раду остане на принципима Југословенског национализма и јединствене недељиве Југославије на челу са династијом Карађорђевића.

2) Конгрес изјављује да Ј. Н. О. „Карађорђе“ није никаква политичка организација нити да у својим деловима гаји какву политичко-партијску припадност те да је сав њен рад посвећен подизању народа на националном, културном, просветном и социјално привредном пољу.

3) Да се настави на спровођењу резолуција донесених на трећем и четвртном конгресу организације.

4) Конгрес даје овлаштење своме вођи брату Дејану Лучићу да у судбоносним моментима по Ј. Н. О. „Карађорђе“ може одлучивати по своме најбољем уверењу и љубави према организацији.

Око 10 часова увече конгрес је завршио свој рад, после тога је Дилетантско Позориште одиграло 3 позоришна комада од Бран. Нушића, након чега је настала играчка која је трајала до зоре. *Љ. Р.*

Устаоцима и Бог помаже

Прођите главном улицом и у Краља Петра улици број 13, Ви ћете видети наделуку чувену конфекциону трговину Фрања Рот, у којој сам ових дана имао част, да проведем један сат.

Ушао сам у велике, видне и здраве просторије у којима се налазе канцеларије и богато стовариште штофа. — Затекао сам у послу госп. Рота са своја два врла сина — Имре и Ђури — који су тако исто устаоци, као и њихов отац, а који могу служити за пример многим устаоцима привреде и трговине.

Г. Фрања Рот, са своја два сина и уз сарадњу својих вредних радника, у времену тешке финансијске кризе, неуморно фаворизира рад и само рад, и спрема један огроман лагер пролећних капута и мантлова. Тај послован човек верује тврдо, да само радом може се напредовати и он ризикује све за обнову привредног и трговачког живота.

Г. Фрања Рот у својој радњи има и неколико својих специјалних модела, на темељу којих он своју производњу капута и мантлова има да дигне на завидну висину.

Ова угледна новосадска фирма узима видног учешћа на великој модној ревији, која ће се одржати у недељу, 16 фебруара 1936 године у Новом Саду у великој дворани хотела „Слободе“, а коју приређује Уредништво листа „Нови Сад“ са новосадским новинарима.

Г. Рот, као привредник, треба да послужи за пример свима нашим привредницима, да се угледају на њега, па ће наш привредни живот оживети за добро свију оних, који су жељни хлеба попут рада и зараде.

Једна шетња кроз фабрички град.

— Новитет социјалних предузећа —

Некад се сматрало да је доста, ако неко успе да у својој радионици запосли десет шегрта и три четири калфе. Нико се није питао како шегрти живе, како је калфа награђен, и шта бива са њим ако се случајно звади са својим мајстором. Било је главно да је мајстор на гласу, и то на гласу по броју радне снаге. То је било доста, да би такв мајстор водио прву реч. Тада се живело са т. званом романти-

Директор Г. Тома Максимовић са уредником нашега листа и новосадским новинарима

ком. Добри мајстори, и то, добри као људи, људи од „срца“ и памети, били су као очеви — а рђави, тмурни и намрштени, били су али господари. Јер, тако је увек било... да има и „добрих“ и „рђавих“.

Но данас већ није тако. Није тако са сваког гледишта: има и разлике и сличности. Ове су разлике и сличности доста упадљиве. Наиме, сличност је у томе, да и данас, у доба модерног машинизма и технике, ипак има добрих и злих господара! Има, модерним језиком речено, социјалних и приватно-личних предузећа. Има, дакле, стварне и вештачке романтике... Добрех и рђавих предузећа.

Несумњиво је, да је фирма „Бата“ заиста социјално предузеће. Дакле, оно није лично ни приватно, није тако експлоатарско као што их има. Оно је чисто социјално. У то сам се приликом посете „Бати“-ној творници са новосадским новинарима лично уверио сопственим очима. Социјално је по томе што је тамо сваки упосленик збринут у сваком погледу. Светли и простране, чисте и хигијенске радионице. Зарада осигурана до максимума, те, у колико је радник или ма који упосленик, вештији и орнији за рад, у толико му се, готово аутоматски, повећава награда, што је данас реткост. Но поред тога, у овом социјалном предузећу, има нешто што нема нигде у Југославији или што је велика реткост. То је да сваки упосленик има и осигуран стан. То није обичав, мали мрачни и загушљиви стан, какви су се обично давали шегрту или калфи пре 30 година. То је светли и чисти стан, са свима модерним инсталацијама. Ту се радник са својом породицом може мирно и не сметано одмарати после рада. Нећу да кажем као песници; „после тешког и напорног рада“, јер је то лаж. Лаж је по томе, што нема тога рада, који

није „тежак“ и напоран. Сваки је рад, рад човека — и тежак и напоран... Нарочито ако се ради без воље. Но није тежиште овог социјалног предузећа само у томе, да оно осигурава добру зараду и чист хигијенски стан. За старинске прилике које најчешће још код нас владају — здрав стан — то је много. Али, за оног који се занима још нечим што је боље, стан је, са добром зародом, само први услов здравог социјалног живота. Човеку треба дати и разоноде. Треба му позваног душевног, или тачније психолошког живота. И ово се налази код Бате. Радници имају своју трпезарију, имају свој биоскоп, спортско игралиште, своју дворану за играчке и забаве и своју музику. Имају чак и библиотеку. Све ово што постоји радник може да искористи — то јест он се може после рада и разонодити. У разоноди се добија нова снага. То је услов да се човек окрепи и ојача. Некадањи, па и многи данашњи послодавци заборављају да је његовим живцима потребна „музика“ одмора. Старе културе су то много боље схваћале. Огуда, код „старих“, толико култа за музику. Социјална предузећа као што су Бата, такође, као старе кул-

Г. ТОМО МАКСИМОВИЋ

туре, знају шта вреди оно што смо назвали „музиком одмора“ (разонодом), знају да човек није само у напрезању него и у пријатном одмарању — за зато и полажу на то, да у оквиру фабрике буде свега оног чега се човек зажели ради разоноде. Ево, по овим установама као што су чисте радионице, модерно светло, дворане за игру и забаву, биоскопе и библиотеке, и друге ствари, — све је то разлика од оних некадањих и садањих — чисто „личних“ предузећа. Оно предузеће које даје и рада и разоноде, оно је заиста социјално, па макар то многи порицали. Дела и факта не могу нестати простим порицањем. Дела и факта говоре много рецитије него ли људске мржње.

Свако, ко буде видео оно што постоји у Борову, код фа-

брике „Бата“ — он ће видети социјалност и човечност. Тада ће видети да сви нападаји уперени против оваквих социјалних предузећа јесу само плод мржње, зависти и неразумевања.

Фабрика „Бата“ — то је једна фамилија. Забадава има равних „романтичара“ и вештих фразера, као што је један наш извештачени и фразерски духовник, живећи на обалама

Новосадски новинари у посети творници „Бата“, са директором Господином Томом Максимовићем

Језера и сањајући о песми занатлија у мрачном стану и радионици. Забадава има заслепљених књижевника и набеђених ауторитета. Све је то забадава, као што су и њихове запаљиве и сликовите реченице забадава избачене. То су само речи — па макар биле извађене из св. Писма. Дела и факта треба да говоре, а не речи и фразе. Баш ако се погледа изглед Борова и његове фабрике, видеће се дела. Ту ће песник наћи пуно инспирација да велича модерну концепцију рада, исто као што је Данте величао своје обожаване објекте и замишљене личности. Но за разлику од Дантеа, који је величао само замишљене ствари, песник ће у модерној концепцији рада, величати рад и стварност. Тиме ће он бити много ближи истини. Јер, фабрика „Бата“ није ништа друго, него једна велика радна или социјална фамилија. Неуморни директор госп. Тома Максимовић је „патар фамилијас“, а сви су остали — његови први сарадници. Сваки ужива оно што му као човеку и раднику припада — од модерне технике. Тамо љумега и мрачности — нема. Тамо нема влажних станова, ни буђавог јела и хлеба. Тамо је све смешљиво и срачунато... и томе се треба дивити.

Треба то све посетити и очарати се. Тада ће да умукну они који се заносе средњевековном романтиком и они који говоре о капитализму а не знају ништа то значи. Тада ће да умукну и они који се позивају на старо добро и „национално“ доба — ма да и не знају какво је то старо доба изгледало. Пред њима ће да проговори — не човек — него техника, — то јест, проговориће оживљена природа јест, Борово, некада мртва и усахнула ливада, данас је лепа и модернизирана природа, на коју се Божији човек смешка и у њој ужива — јер ју је он подигао из „мртвих“... Подигао ју

је радом, а не фразама и романтиком.

Треба да се сви угледају на овакве концепције о раду и радном свету. Треба да се и законодавац инспирише овим благодетом, те да нареди сваком већем предузимачу да своје предузеће снабде као што то Бата чини. Тада ће наш радни свет бити задовољнији Биће опскрбљен у свему и свачему. Биће здрав и сважан — очуван од равних болести и лажи. Разумеће шта је рад када се исти споји са модернијом техником. Видеће да и у техници има више „духа“ него игде...

Ми, овде, на овом месту, као јавно гласило, износимо шта смо видели. Износимо факта која постоје, насупрот фарисеја и фразера па макар били и са језерних обала. Дивимо се фирми „Бата“ — и кличимо јој да и даље истраје у овоме збиља социјалном предузећу. Таква су предузећа претече оног што долази као модерна концепција о достојанствености људског и стварног рада.

Доста је било са романтиком и са причама о „старом“, „добром“ и „националном“ времену. О томе говоре лажљивци и лични капиталисти. Треба, једном већ, радити ваљано и социјално. Треба човеку дати могућности да буде заиста човек. То ће и бити када се предузећа претворе у стварна социјална предузећа као што је Бата. Ми у то верујемо. У друго не.

Са врло успелог бала Кола Српских сестара.

У недељу, 12 о. м. у Новом Саду је „Коло Српских Сестара“ одржало врло успели свесловенски бал.

Бал је одржан у великој дворани хотела „Слободе“, која је за овај јединствени бал била нарочито удешена, тако, да је са својом шароликошћу, на присутне чинила нарочито пријатан и незаборављен утисак.

Поред осталих тачака, које су биле на програму, нарочито морамо са дивљењем истаћи чувену „Ческу беседу“, коју су на опште задовољство извели чланови чехословачког друштва „Беседа“, којој на челу стоји неуморни председник г. Матејка.

Овај заиста не редак, већ јединствени бал, који је у овој години одржан у Новом Саду, заиста је заслужио не само ону многобројну публику, већ и најистакнутије личности које су га својом посетом удостојиле.

Нашем вредном „Колу Српских сестара“ овај свесловенски бал служи на особиту част, коју је оно од свију нас и заслужило, а члановима чехословенског друштва „Беседа“ кличемо: само напред, и Наздар!

Ценовник огласа:

1 цм. на 1 ступцу у рекламном делу . . . . . Дин. 8—
1 цм. на 1 ступцу у текстовном делу . . . . . Дин. 12—
Мали огласи:
до 15 речи са државном таксом
Д. 10— свака даља реч Д. 1—

ОГРОМНО СНИЖЕЊЕ ЦЕНА ЗИМСКОЈ ОБУТИ И ЧАРАПАМА Баџа

Поштовани г. уредниче!

Молим Вас, да у Вашем цењеном листу „Нови Сад“ изволите датиместа овој мојој изјави:

Лист Буре Драговића „Југословенски народ“ у својој броју од 21 јануара о. г., а под насловом „Нов секретар Радничке коморе“, доноси: . . . да је та иста Радничка комора финансирали радничке часописе који су издавани на мађарском и немачком језику, и да није нашла за потребно да ове часописе, барем повремено, нада на државном језику“.

Тим поводом, сматрам за своју дужност да изјавим: Од 15 новембра 1932 па све до 15 јануара 1936 године, док сам ја водио послове Радничке коморе у Новом Саду, Комора није ни једном листу или часопису, па ни мањинским часописима: надала на име ма какве помоћи или субвенције ни једну једину пару. Све то може се врло лако и брзо утврдити из Комориних књига које се воде уредно.

На остале инсу нације не желим да одговарам.

Захваљује на пажњи и гостопримству, одани Вам,

ЛАЗАР ПЕТРОВИЋ
Бив. в. д. секретара
Радничке коморе

Изјава г. Саве Меденице

На нападе Буре Драговића на мене у својој илегално растуреном листу „Југословенски народ“ изјављујем следеће:

1) Драговић је доскорје тврдио иза мојих леђа, разуме се, да сам ја писао у његовом листу чланке против Секције Ј. Н. У, као и против г. г. Милитара, Атанацковића, Ђорђевића, Чампрага и других, док сада од свега тога каже у свом листу, да сам писао само неку нотицу о госп. Ђорђевићу, што такође није истина.

Кад сам пре неког времена чуо такве неистине, замолио сам Драговића да у својој листу објави да нисам никада и ништа о својим колегама или Секцији Ј. Н. У. писао у његовом листу. Он ми је уместо тога својеручно написао и потписао писмо од 11 децембра п. г. у коме „у својству сведоштва изјављује да никад и никакав напис од мене против Ђорђевића или којег члана Управе није никада примио у сврху публиковања“.

2) Другу је ствар као понижавајућу Драговић изнео за мене, да сам бивши поднаредник. Јест истина је, да сам бивши ђак-доброволац и поднаредник и, док сам ја био ђак-

доброволац и поднаредник а он је био по затворима, поред других тешких кривичних дела и ради избегавања војне обавезе.

Моји су другови данас капетани прве класе, па сам свакако и ја, као први у рангу, имао услове да будем и међу тим првим мојим друговима, али сам војску напустио, ради пројекта школовања.

Имати резервни чин у Југословенској војсци мислим да није нечасно, што би се имало истаћи против мене у једном оваквом нападају, јер је сваки исправан грађанин у исто време и војни обвезник — у колико није војни бегунац. — Међу осталим, да споменем нашег великог државника пок. Пашића, који је тек светског рата произведен у чин поднаредника а многи наши државници уопште немају никаква чина у војсци, па им то није никако мерило моралних или интелектуалних вредности у савременом друштву.

3) Драговић у својој листу наводи о неком олову Југословенског Дневника, из чега би се дало закључити, да сам ја тих 11.000 динара самовољно и протуправно присвојио; како се ту тенденциозно жели да представи. Међутим, та и све друге правне радње у вези с мојим радом у том правцу извршене су на основу правомоћне, извршене пресуде Среског суда у Новом Саду бр. и в. п. 427-1935, а на име мога потраживања од Југословенског Дневника у износу од 44 хиљаде динара.

Толико ради необавештене јавности, а остало ћу расправити са Драговићем пред судом, где ће имати прилике да своје писање докаже.

Саво Меденица.

ПОЗОРИШТЕ

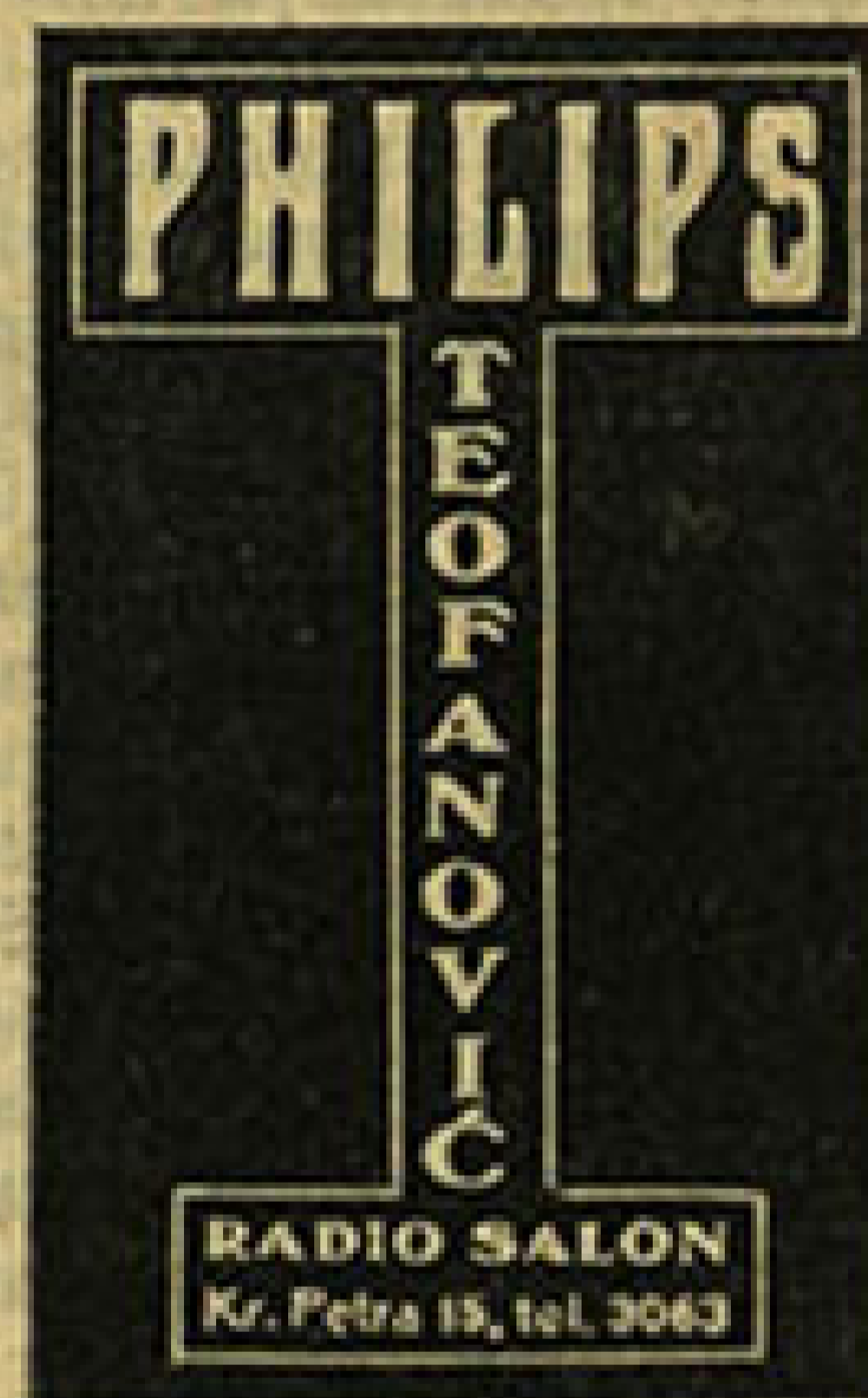
Оригинално кинеско позориште у Југославији.

Професор универзитета у Пекињу (Peiping) Винзена Хундхаусен са својим студентима проучавао је годинама старо кинеско класично позориште, драму и еп и резултате тих студија приказао је најпре у Пекињу, Шангају и Тиентсину, а од краја јануара долази у Европу, да га покаже и неким европским народима (сем Немачке). У Бечу, у чувеној рудутној дворани даје се премиера те научне турнеје, која мисли посетити и нашу Огађину и том приликом чувени професор студираће и културне прилике и код нас. Он се већ дуже времена дописује са г. др.

Новицом Шаулићем из Београда и са нашом сарадницом госпођом Јелицом Беловић из Новог Сада, које је опширно упознао са задањом свога научног путовања. И у Кини данас је позориште дошло у руке ваљарске рекламе и модернизовано је на начин филмова и њихових шлагера. Оно што даје проф. Хундхаусен, то је друго, то су кинеске драме из 14 до 16 века, fine, егзотичне, неисказано лепе. Докази старе културе Истока, који донекле сећају на наш еп и на нашу севдалинку.

Костими студената и музика, коју доноси, проучени су до у танчине, гест, ритам, реч и мелос све дише духом невиђене источњачке лепоте.

Мило нам је, што смо ми први, који доносимо вест о тој сензационалној посети, коју ће и наши књижевни и уметнички кругови поздравити са одушевљењем.

Извршни број 166 1933

Објава о јавној дражби.

Потписани судски извршитељ објављује, да ће услед решења среског суда у Новом Саду, донесеног под бројем 683 1933 у корист тражиоца извршења Дра Медковић Душана из Новог Сада, против извршеника из Новог Сада за наплату 15.000 динара главнице и прип. на јавној дражби продавати ниже наведене покретне ствари, пописане у записнику о плеиди под бр. Гл. 683/1933 и процењене на динара 35.950— и то: кућни намештај, клавир, радио, уљене слике и т. д.

Јавна ће се дражба одржати на дан 29 јануара 1936 године у 9 часова пре подне у Новом Саду, Жељезничка улица 19.

Нови Сад, 30 децембра 1935.

ВОЈИСЛАВ ВИГ
судски извршитељ.

Штампарија Душан Чампраг и друг
Нови Сад, Краља Петра улица 3.